

**Ольга КОЗЬМЕНКО,
Марина ЄПФАНОВА**
Українська академія банківської
справи Національного банку
України, м. Суми

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ВИБІР ВАЛЮТНО-КУРСОВОГО РЕЖИМУ

Одним з найважливіших завдань Національного банку України є забезпечення ефективного функціонування валютного ринку та підтримка курсової стабільності національної валюти. Визначальним чинником, необхідним для реалізації цих завдань є визначення оптимального режиму валютного курсу. З метою визначення критеріїв вибору оптимального режиму обмінного курсу доцільно дослідити економічні фактори, під впливом яких формується відповідний валютно-курсний режим.

Від ступеня відкритості економіки залежить її вразливість до несприятливих факторів зовнішнього середовища. Вплив цього фактору обумовлює необхідність втручання держави, тому у випадку значної відкритості економіки доцільно використовувати режим фіксованого валютного режиму.

Масштаби економіки визначаються обсягами виробництва. При значних обсягах виробництва національна економіка суттєво залежить від співвідношення попиту та пропозиції на світових ринках, що унеможливорює підтримку фіксованого обмінного курсу, тому в такому випадку більш адекватним буде вибір режиму плаваючого валютного курсу. Аналогічним чином впливає на вибір режиму валютного курсу стабільність і рівень розвитку економіки країни. Врівноважений стан внутрішніх ринків, розвинена інфраструктура, стабільна політико-економічна ситуація, високий рівень довіри резидентів і нерезидентів до національної валюти сприяють вибору плаваючого режиму валютного курсу.

Значний вплив на вибір режиму обмінного курсу мають темпи інфляції, особливо якщо зростання цін у вітчизняній економіці суттєво перевищує темпи інфляції на зовнішніх ринках. Інфляція призводить до знецінення обмінного курсу по відношенню до валют тих країн, де спостерігаються більш низькі темпи інфляції. Найбільш вразливим від впливу інфляції є курс валют в країнах зі значним обсягом зовнішньої торгівлі. При незначній різниці між темпами зростання цін в країні і інфляцією в країнах-партнерах можна обирати режим плаваючого валютного курсу, в іншому випадку доцільніше використовувати режим фіксованого валютного курсу.

Наявність валютних обмежень – це критерій, що визначає, передусім, можливості міжнародного руху капіталів і їхню мобільність. Чим меншими є обмеження, тим вищим буде ступінь мобільності капіталів, більш значними обсяги валютних угод, що є фактором впливу на зміну попиту і пропозиції на валютному ринку, а відтак утримувати фіксований валютний курс за таких умов складніше і тому більш прийнятним є режим плаваючого обмінного курсу. Чим вищим є ступінь мобільності капіталу, тим більш адекватним є режим плаваючого валютного курсу ще й з тієї причини, що економіка стає менш чутливою до зовнішніх впливів, пов'язаних, приміром, зі змінами умов зовнішньої торгівлі чи попиту на продукцію експорту.

Впливовим фактором, що визначає обсяги валютних потоків і структуру зовнішньої торгівлі є диверсифікація експорту і стан платіжного балансу країни. Чим більшою є галузева концентрація зовнішньої торгівлі, тим більшою буде залежність від зовнішнього попиту та пропозиції. В такому випадку доцільніше віддати перевагу фіксованому режиму валютного курсу. Відповідно, при більшій диверсифікації експорту, він в меншій мірі залежить від коливань попиту і пропозиції, що обумовлює вибір плаваючого режиму валютного курсу.

Необхідною умовою вибору фіксованого режиму валютного курсу є наявність значних обсягів золотовалютних резервів, що використовуються центральним банком з метою проведення валютних інтервенцій для підтримки стабільного курсу національної валюти.

Не менш важливим фактором, що впливає на вибір режиму валютного курсу є рівень довіри до національної валюти як на національному, так і на міжнародних ринках. Недовіра резидентів до національної валюти суттєво збільшує попит на іноземну валюту, як засіб збереження заощаджень, а недовіра до національної валюти на міжнародних ринках негативно впливає на обсяги іноземних інвестицій. З метою запобігання таким негативним явищам доцільно встановлювати фіксований режим валютного курсу.

Таким чином, ми розглянули найбільш впливові, на нашу думку, економічні фактори, що визначають вибір режиму валютного курсу. Але існує безліч додаткових економічних чинників: різниця між процентними ставками в різних країнах, структура імпорту, діяльність міжнародних валютних ринків, обсяги спекулятивних валютних операцій, конвертованість валюти, ступінь використання валюти для міжнародних розрахунків, динаміка руху міжнародних платежів тощо. Всі ці фактори тим чи іншим чином впливають як на формування валютного курсу, так і на вибір режиму обмінного курсу.